

Harvoin ovat Suomen valtalehdistön pääkirjoitukset yhtä yksimielisesti ja lähes samoin sanoin mitään ylistäneet niin kuin ylistivät Raimo Sailaksen työelisyystyöryhmän pian eduskuntavaalien jälkeen ja ennen hallitusneuvottelujen alkua jättämää raporttia. Erityisesti kiiteltiin sitä, että raportti julkistettiin vasta vaalien jälkeen, koska näin puolueet voivat unohtaa epärealistiset vaalipuheensa ja rakentaa hallitusohjelman puhtaalta eli Sailaksen työryhmän kattamalta pöydältä. Myös sitä korostettiin, että ohjelma on kokonaisuus, joka pitää toteuttaa kokonaisuudessaan ja sellaisenaan.

Sitä suurempi olikin sitten median hölmistys, kun entinen käytäntö ei nyt toiminutkaan: hallitusneuvotteluja vetänyt *Anneli Jäätteenmäki* ilmoitti tuoreeltaan, että Sailaksen paperi on ”yksi paperi muiden joukossa”. Helsingin Sanomien toimittaja Antti Bläfield piti (HS 2.4.) suorastaan järkyttävänä Jäätteenmäen jatkotokaisua, jonka mukaan Sailaksen ryhmän raportti ”on hallitusneuvotteluissa samanarvoinen paperi kuin esimerkiksi Stakesin selvitys vanhusen hoitotyön puutteista”.

Oliko tässä kyse vain Jäätteenmäen retorisesta uhmakkuudesta vai uudennaisesta punamultahengestä? Kovin väljän hallitusohjelman perusteella tätä ei vielä voi arvioida, hallituksen teot vasta ratkaisevat.

Suuret, 1945–1950 syntyneet ikäluokat ovat 1960-luvulta asti olleet erityisen poliittinen sukupolvi, kautta puoluekentän. Uudessaakin eduskunnassa sillä on noin kolminkertainen edustus omaan väestöosuuteensa nähden – ja siihen kuuluu uuden punamultahallituksen (ja erikseen jokaisen sen kolmen puolueen) ministereistä tasan puolet.

Sami Borg ja Ilkka Ruostesaari ovat osoittaneet (Hyvinvointikatsaus 1/02), että suurten ikäluokkien eniten suosima puolue on 1970-luvulta alkaen ollut selkeästi SDP (haarukassa 29–32 %). Merkillistä kuitenkin on, ettei puolueen puheenjohtajaksi tuosta sukupolvesta ole tähän asti yletty: ensin johtajana oli pitkään Kalevi Sorsa (s. 1930), sitten Pertti Paasio (s. 1939) ja sitten Paavo Lipponen (s. 1941). Tosin välissä oli lyhyt episodi nimeltä Ulf Sundqvist (s. 1946), mutta hän edusti enemmän 1980-luvun lopun kasinotaloutta kuin suuria ikäluokkia.

SDP tarvitsee uuden puheenjohtajan noin vuoden kuluessa, kun Paavo Lipponen lähtenee Eurooppaan. Olisiko nyt suurten ikäluokkien edustajan vuoro? Tarjolla olisi kaksi pätevää ja kokenutta miestä (kun tasavallan presidentti ja pääministeri alias keskustan puheenjohtaja ovat naisia, naisen valinta SDP:n johtoon näyttäisi nyt lähinnä lattealta matkimiselta).

Ensinnäkin *Erkki Tuomioja* (s. 1946), Pekka Kuusesta väitöskirjan vuonna 1996 kirjoittanut, pitkän poliittisen uran tehnyt radikaali, josta aika on hionut terävimmät särmät – mutta ei edistykseen henkeä. Toiseksi *Antti Kalliomäki* (s. 1947), jonka nousua hallitusneuvottelujen kautta SDP:n huipulle media ei oikein ole osannut noteerata. ”Väritön” Kalliomäki otti punamullan teossa Lipposelta ohjaket ja on tukevasti asettunut uuden suunnan taakse.

Sami Borg ja Ilkka Ruostesaari päättävät edellä mainitun artikkelinsa seuraavasti: ”Tois-taiseksi on liian aikaista arvioida sitä, aktivoituvatko suuria ikäluokkia nuoremmat ikäpolvet yhteiskunnallisesti vähänkään samassa määrin. Piakkoin sen olisi jo suotavaa tapahtua.”

Nyt näyttäisi siltä, että tällainen (monesta syystä naisvaltaisen) uusi poliittinen sukupolvi olisi kovaa vauhtia jo mobilisoitumassa. Polven ensi aalto rantautui alle 30-vuotiaana eduskuntaan jo vuoden 1999 vaaleissa ja valtaosa valittiin nyt uudelleen. Alle 35-vuotiaita edustajia on nyt 23 ja heistä keskustalaisia on 8, demareita 7, vihreitä 4 ja kokoomuslaisia 2. Keskustan edustajista viisi ja SDP:n kaikki seitsemän ovat naisia. Keskusta nosti tästä polvesta ministereiksi kaksi, SDP ei yhtään, vaikka tarjolla olisivat olleet mm. Heli Paasio (s. 1972), Susanna Rahkonen (s. 1968) ja Sade Tahvanainen (s. 1972).

Kyse on *lamapolvesta*. 1990-

lunun alun lama on lähihistoriamme syvin murros. Lama on 1970-luvulla syntyneen ikäpolven avainkokemus ja sen ytimessä on syvä epävarmuus ja epäoikeudenmukaisuuden läsnäolo – ja haussa vastaavasti turvallinen ja oikeudenmukainen yhteiskunta. Lamapolven vanhinta kerrostumaa ovat siis 1970-luvun taitteessa syntyneet ja nuoruudessaan ensin kasinotalouden hurjan nousun ja heti perään laman romahduksen kokeneet. He ovat kantapään kautta oppineet, mitä hyvinvointivaltion horjahdus käytännössä merkitsee.

TV 1 esitti toukokuussa (25.5.) erinomaisen dokumentin nimeltä *Mannerheim ja Pietari*. Siinä Mannerheim kuvattiin Venäjän ja Pietarin ystävä, jonka suurimmaksi ansioksi luettiin pidätyminen Leningradin valtaamisesta ensin vuonna 1919 ja sitten jatkosodan aikana, – ja ohjelman venäläiset asiantuntijat tuntuivat kovasti arvostavan miestä. Pietarin vanhasta henkivartiokaartin esikunnasta on hiljakkoin kunnostettu loistoravintola nimeltä Marshall – ihan Carl Gustaf Emilin kunniaksi, selitti ohjelmassa ravintolan päällikkö.

Tällaista näkökulmaa ei Suomessa kyllä ole erityisesti painotettu. Entä marsalkka itse? Kovin kauan Mannerheimin muistelmia (julkaistu 1951–52) ei tarvitse lukea huomataksaan, että kyllä, kyse oli Mannerheimin tietoisesta ja moneen kertaan korostamasta politiikasta. Ensinnäkin Mannerheim kertoo suostuneensa jatkosodan ylipäälliköksi vain sillä ehdolla, että hänen armeijansa ei missään olosuhteissa hyökkää ”Nevan kaupunkiin”

(ilmaisu, jota Mannerheim systemaattisesti käyttää); perusteenä oli se, että juuri tällä pelolla (Leningradin uhattu asema) venäläiset olivat perustelleet ensin aluevaatimuksiaan ja sitten hyökkäystään Suomeen 1939. Kieltäytyminen osallistumasta Hitlerin Leningrad-operaatioon korosti samalla sitä, että Mannerheim halusi käydä Saksasta riippumatonta erillissotaa. Samasta syystä Mannerheim ei suostunut katkaisemaan Muurmannin rataa, jota pitkin länsiliittolaisten asetoimitukset virtasivat (vaikka Saksa jatkuvasti painosti tekemään kumppakin). Mannerheim käytti Saksan idänretkeä kyllä hyväksi, mutta ei halunnut ratkaista Saksan ja Neuvostoliiton keskinäistä sotaa, ainoastaan turvata Suomen edut.

Vaikea sanoa, paljonko Mannerheim muistelmissaan jälkikäteen kaunistelee, mutta tuskin hän politiikkansa päälinjau kokonaan jälkikäteen hihasta vetää; sodanaikaiset dokumentitahan olisivat paljastaneet suuret valheet oitis.

Miksei Nevan kaupungin ongelma ole noussut Suomen lähihistoriassa esiin? Koska se ei ole ollut kenenkään etujen mukaisista. Aseveliakseli oli ihmeissään ja nyreä Mannerheimille (näin epäilemme) jo sodan aikana ja vielä enemmän sen jälkeen (tyyliin: ”Jos heti olisi laitettu Nevan kaupunki sileäksi ja Muurmannin rata katkaistu, ryssä olisi kukistettu alkuunsa”). Sodanjälkeinen vasemmisto taas ei halunnut kiillottaa vuoden 1918 valkokokenraalin ja sitten Hitlerin kanssa liitossa käydyn sodan johtajan kilpeä. Jos Mannerheimin linja olisi selitetty tietoiseksi ja kaukonäköiseksi strategiaksi, Mannerheimista olisi tullut

Paasikiven linjan ensimmäisen edustaja ja perustan laskija. Siksi asian selvittäminen ei ole kiinnostanut ketään, mutta kun jokin selitys ilmiselvälle kuviolle on tarvinnut löytää, sopivasta tavasta on käynyt epämääräinen psykologisointi: Mannerheimin halu suojella nuoruutensa menestyksen ja loiston näyttämöä.

Mannerheim on siis Nevan kaupungin kaksinkertainen pelastaja! Jos tätä tulkintaa ajattelee puhtaasti pragmaattisesti eli sitä tulevaisuutta vasten, jollaiseen Suomen ja Venäjän kauppa- ja muut suhteet näyttävät olevan kehittymässä, niin eihän tämän painotus ainakaan haitaksi ole. Suomen Pankin tutkija Pekka Sutela on ennustanut (HS 23.5.), että Venäjä ohittaa piankin Saksan Suomen tärkeimpänä vientimaana, koska Venäjän talous kasvaa kovaa vauhtia jo viidettä vuotta ja erityisen nopeasti kehittyvät Luoteis-Venäjä ja sen sisällä Pietari vaikutusalueineen. Putin tahtoo todella tehdä Pietarin uudelleen Venäjän väyläksi länteen ja antoi siksi myös melkoisesti rahaa Pietarin ehottamiseen kaupungin 300-vuotisjuhlia varten.

”Suomessa vallitsee pula sairaanhoitajista. Tämä ei liity sairaanhoitoon alana suoranaisesti mitenkään. Suomeen saataisiin synnytettyä pula vaikka toimitusjohtajista, jos yrityksissä jostain syystä katsottaisiin, että toimitusjohtajia voi käytännössä palkata vain vuorolisättömiin, kolmivuorosiin ja matalalalkaisiin patkätöihin.” (*Timo Ojanen*, Metro-lehti 2.4.)